

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXIX

Nr 1

WARSZAWA 1972

<http://rcin.org.pl>

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXIX

1972

1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1972

KOMITET REDAKCYJNY

Aleksander Gieysztor, Krzysztof Groniowski (sekretarz), Stanisław Herbst, Hanna Jędruszczak (sekretarz), Irena Koberdowa, Witold Kula, Bogusław Leśnodorski (redaktor), Tadeusz Łepkowski, Emanuel Rostworowski, Franciszek Ryszka, Marian H. Serejski, Janusz Tazbir, Stanisław Trawkowski (zastępca redaktora), Marian Wojciechowski, Henryk Zieliński, Mieczysław Żywczyński

A. 398/79/1

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, 31-02-61

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10
Nakład 2388 + 172 egz. Ark. wydawn. 22,25, ark. drukarskich 15,125

Papier druk. sat. kl. V, 70 g. B1

Oddano do składania 20.IX.71 r. Podpisano do druku 13.I.72 r.

Druk ukończono w styczniu 1972 r.

Zam. 802/71

U-91

Cena zł 30,—

Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8

1972 K. 5/c.

СОДЕРЖАНИЕ

Марцели Косман — Религиозные конфликты в Вильне	3
Кшиштоф Гронёвски — Поляки в Америке и национал-демократия (1892—1914)	24
Людвик Хасс — О генезисе парламентских иллюзий в межвоенной Польше . . .	56
Збигнев Ляндау — Развитие картельного законодательства в межвоенной Польше на фоне картельной политики правительства	69
Ежи Томашевски — Выборы 1945 г. в Болгарии	87

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Ежи Довят, Бронислав Геремек, Тадеуш Лялик, Станислав Травковски — История культуры раннесредневековой Польши. Предпосылки и конспект . .	114
Збигнев Станкевич — О типологии перехода от феодализма к капитализму в сель- ском хозяйстве	120

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Антони Гонсёровски — Несколько слов о документах Торуньского мира 1466 г.	134
Ванда Судник — Воспоминания председателя ПКО (Польской сберегательной кассы)	145
Петр Ставецки — К вопросу польско-французского военного союза 1921—1929 . .	152

ХРОНИКА	226
IN MEMORIAM	236

TABLE DES MATIÈRES

Marceli Kosman — Les conflits de religion à Wilna	3
Krzysztof Groniowski — Les Polonais établis aux Etats-Unis d'Amérique et la démocratie nationale (1892—1914)	24
Ludwik Hass — Autour de la genèse des illusions parlementaires nourries en Pologne pendant l'entre-deux-guerres	56
Zbigniew Landau — Développement de la législation relative aux cartels dans la Pologne de l'entre-deux-guerres, sur le fond de la politique économique polonaise	69
Jerzy Tomaszewski — Les élections de 1945 en Bulgarie	87

DISCUSSIONS ET POLEMIQUES

Jerzy Dowiat, Bronisław Geremek, Tadeusz Lalik, Stanisław Trawkowski — Histoire de la culture de la Pologne médiévale. Principes et résumé	114
Zbigniew Stankiewicz — La typologie du passage de la Féodalité au capitalisme dans l'agriculture	120

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Antoni Gąsiorowski — Les documents de la paix de Toruń en 1466	134
Wanda Sudnik — Souvenirs d'un président de la P.K.O.	145
Piotr Stawiecki — Au sujet de l'alliance militaire polono-française 1921—1929	152

CRONIQUE	226
IN MEMORIAM	236

SPIS TREŚCI

Marceli Kosman — Konflikty wyznaniowe w Wilnie	3
Krzysztof Groniowski — Polonia amerykańska a narodowa demokracja (1893—1914)	24
Ludwik Hass — Do genezy złudzeń parlamentarnych w Polsce międzywojennej	56
Zbigniew Landau — Rozwój ustawodawstwa kartelowego w Polsce międzywojennej na tle polityki kartelowej rządu	69
Jerzy Tomaszewski — Wybory 1945 roku w Bułgarii	87

DYSKUSJE I POLEMIKI

Jerzy Dowiat, Bronisław Geremek, Tadeusz Lalik, Stanisław Trawkowski — Historia kultury Polski wczesnośredniowiecznej. Założenia i konspekt	114
Zbigniew Stankiewicz — O typologii przejścia od feudalizmu do kapitalizmu w rolnictwie	120

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Antoni Gąsiorowski — Nad dokumentami pokoju toruńskiego 1466 r.	134
Wanda Sudnik — Wspomnienia prezesa PKO	145
Piotr Stawecki — W sprawie polsko-francuskiego sojuszu wojskowego 1921—1939	152

*

Istoria poporului român — Jan Reychman	157
J. Wiesiołowski, Kolekcje historyczne w Polsce średniowiecznej XIV—XV w. — Józef Szymański	158
M. Zwiercan, Komentarz Jana z Dąbrówki do Kroniki mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem — Józef Szymański	160
K. Dąbrowski, Rozwój wielkiej własności ziemskiej klasztoru cysterek w Żarnowcu — Jerzy Wyrozumski	161
I. Lewandowski, Florus w Polsce — Marceli Kosman	164
H. Rybus, Prymas Maciej Drzewicki — Roman Nir	166
H. Dziechcińska, Biografistyka staropolska w latach 1476—1627 — Janusz Tazbir	168
M. Jučas, Nuo Krévos sutarties iki Liublino unijos — Jerzy Ochmański	170
A. Kersten, Warszawa kazimierzowska 1648—1668 — Janusz Tazbir	172
D. Kosacka, Póinocna Warszawa w XVIII wieku — Andrzej Zahorski	175
A. Soboul, La civilisation et la Révolution Française — Monika Senkowska-Gluck	177
L. de Villefosse, J. Bouissounousse, L'opposition à Napoléon — Juliusz Willaume	179
R. Koselleck, Preussen zwischen Reform und Revolution — Monika Senkowska-Gluck	182

Istoriko-Sociologiczeskije Issledowanija — Władysław Bortnowski	186
B. Konarska, W kręgu Hotelu Lambert — Bogusław Cygler . . .	190
M. Różycka-Glassowa, Organizacja i wydajność pracy w rolnictwie wielkiej własności przed uwłaszczeniem w Królestwie Polskim — Danuta Rzepniewska	192
J. Kulczycka-Saloni, Życie literackie Warszawy w latach 1864—1892 — Janina Zurawicka	196
W. Szulc, Położenie klasy robotniczej w Wielkopolsce w latach 1871—1914 — Kazimierz Wajda	200
T. Musioł, Strajki szkolne na Górnym Śląsku w latach 1906 i 1920 — Ludwik Gomolec	203
Istorijska Wietnama w nowiejszeje wriemja — Krzysztof Gawlikowski	204
M. Tanty, Rosja wobec wojen bałkańskich 1912—1913 roku — Marek Czapliński, Jan Miś	206
Pamiętniki emigrantów. Kanada — Bogdan Grzeloński	209
Z. Landau, J. Tomaszewski, Robotnicy przemysłowi w Polsce — Janusz Żarnowski	211
J. Holzer, Kryzys polityczny w Niemczech 1928—1930 — Antoni Czu- biński	214
M. Koźmiński, Polska i Węgry przed drugą wojną światową — Jan Rey- chman	217
E. Serwański, Wielkopolska w cieniu swastyki — Stanisława Le- wandowska	223
M. Kukiel, Generał Sikorski — Włodzimierz T. Kowalski	225

KRONIKA

Zmiany polityczne i terytorialne w Europie środkowej i południowo-wschod- niej w wyniku klęski Trzeciej Rzeszy — Andrzej Skrzypek	226
IV Etnograficzne Seminarium Amerykanistyczne w Poznaniu — Ryszard Stemplowski	227
Fundacja Kultury Pruskiej — Irena Koberdowa	229
Z prac Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego”	233

IN MEMORIAM

Aleksander Andrejewicz Guber (1902—1971) — Aleksander Gieysztor	236

Cena zł 30,—

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

Cena prenumeraty krajowej:

półrocznie — 60.—

rocznie — 120.—

Institucje państwowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły itp. mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch”.

Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacać prenumeratę w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Towarowa 28 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Bieżące i archiwalne numery można nabywać lub zamawiać we Wzorcowni Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter) oraz w księgarniach naukowych „Domu Książki”.

Sprzedaż egzemplarzy numerów zdezaktualizowanych, na uprzednie pisemne zamówienia, prowadzi Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Towarowa 28.

Subscription orders can be sent directly to:

Export and Import Enterprise „Ruch”

Warszawa 1

P.O. Box 154

sending remittance of 12,— through the Bank Handlowy — Warszawa, Traugutta 7

Kwart. Hist. R. LXXIX, z. 1, s. 1—242, styczeń—marzec, Warszawa 1972.

Indeks 36432